SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 177. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 15, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го ВЕРЕСНЯ 1990 Ч. 177. РІК XCVII

ВІРНІ УАПЦ ПРОДОВЖУЮТЬ ГОЛОДІВКУ ПЕРЕД УРЯДОВИМ БУДИНКОМ

Київ (УПА, УРП). — Тут від останнього тижня серпня продовжують пікетування-голодівку вірні УАПЦеркви перед будинком Ради Міністрів УССР. Ланцюгова голодівка вірних УАПЦ триватиме так довго, як довго влада перешкоджає приїздові до Києва із ЗСА Патріярха Київського і всієї України Владики Мстислава.

Духовенство УАПЦ та УГКЦ, намагаючись ліквідувати міжконфесійні конфлікти, 3-го вересня скликали і провели перше засідання міжцерковної комісії по врегулюванню відносин між обома Церквами на Львівщині та в інших областях Західньої України.

Комісію очолили: Митрополит УГКЦ Володимир Стернюк, Митрополит УАПЦ Іоан, Єпископ УПЦ (яка є філією РПЦ) Андрей. До комісії також увійшли: від УГКЦ — священик Михайло Залізняк, Михайло Гуньковський, Костянтин Панас, Богдан Смук, Роман Шафран; від УАПЦ — священики Володимир Ярема, Мар'ян Балаш, Іван Домашовець, Віталій Політило, Роман Чолачі; від промосковської УПЦ священики Богдан Штим, Степан Габардин, Олександер Гнідець, Семен Пігура, Ярослав Хомин.

Члени комісії обговорили питання про виділення приміщень для релігійних центрів, духовних семінарій та монастирів і звернулися з відповідними листами до місцевих рад народних депутатів. Комісія накреслила плян дальшої праці, визначивши днями своєї праці кожні середу і четвер, починаючи від 12-го вересня.

Члени комісії також ухвалили звернення до духовенства і вірних, у якому закликають їх до братньої любови, до взаємної пошани і терпимости. Дотримуватись Божих законів, згідно з якими належить любити не лише друзів, але й ворогів своїх. У зверненні сказано, що настав час припинити будь-які міжцерковні непорозуміння. Підписали звернення: Митрополит Київський і Галицький Володимир, Митрополит Львівський і Галицьмий Іоан, єпископ Львівський і Дрогобицький Андрей.

Учителі переслідують українського хлопчика

Дніпропетровське (УПА, ІЦР). — Тут у 9-ій українсько-англійській школі здібного українського хлопчика Олега Яценка проекзаменувала комісія Інституту вдосконалення вчителів, після чого його з першої кляси перевели відразу до третьої.

Проте у понеділок 10-го вересня сталася прикра подія. На запитання вчительки Ольги Степанівни „Де твоя жовтеняцька зірочка?" хлопчик відповів: „Я не є жовтеням і не хочу зголошуватись до жовтенят". Після такої відповіді вчителька заборонила Олегові приходити наступного дня до школи, а дітям сказала, що він більше не вчитиметься в їхній школі, бо йому не подобається червона зірочка. Нацьковані вчителькою діти почали дражнити хлопчика „націоналістом" і проганяти „до жовтоблакитників".

Як повідомляє Генадій Сахаров, саме ця школа недавно отримала від проф. Романа Воронки подарунок від українців діяспори — комп'ютерний комплект з українською програмою.

У школі ч. 139 ім. Лесі Українки у шкільній бібліотеці немає жодної художньої книги українською мовою. Про це повідомив учитель української мови, звернувшись до місцевого осередку ТУМ за допомогою.

Активісти осередку Руху Дніпропетровського 11-го вересня влаштували пікетування на проспекті Кірова та встановили стенд для незалежної інформації. Учасники акції провели агітацію проти нового союзного договору, за повернення в республіку вояків-громадян України. Засудили поведінку народного депутата Сметаніна, який досі не зустрівся з виборцями і не отримав від них накази на другу сесію Верховної Ради України.

„КИЇВСЬКА ОСІНЬ" В БАВНД БРУКУ

Бавнд брук, Н. Дж. — Тут в четвер, 20-го вересня, в залі Осередку Української Культури відбудеться концерт артистів з України „Київська осінь". Початок концерту о год. 7:30 вечора. Наступного дня, в п'ятницю, 21-го вересня, концерт „Київська осінь" відбудеться в Українському Молодіжному Центрі в Йонкерсі, 301 Палісайд аве. Початок — о год. 7:30 вечора.

Хор „Думка" співає для дітей Чорнобиля

Як уже інформовано, хор „Думка" влаштовує напередодні свого виїзду в турне по Україні, концерт в Ню Йорку в неділю, 23-го вересня в залі Вашінгтон Ірвінг школи. Початок концерту — год. 2:30 по полудні. Ввесь дохід хор призначив на допомогу дітям Чорнобиля, восьмеро з яких перебували до минулого вівтірка в ЗСА, в родини д-ра Зенона і Надії Матківських. Минулого тижня ці діти відвідали УНС і редакцію „Свободи". Обдарровані річниками „Веселки" (фото вгорі) діти відтак ще поїхали віддати шану Статуї Свободи, що міститься недалеко від Української Будівлі УНСоюзу.

ЗУАДК закликає до пожертв

Філядельфія (с.г.). — Кожного року у вересні федеральні урядовці отримують брошурки, в яких є звернення до працівників і членів здеклярувати відповідну пожертву із своєї платні для установ, які належать до крайової збіркової системи — „Combined Federal Campaign".

ЗУАДК є включений до згаданої збіркової акції, отримавши кодове число 1014, яке є подане в брошурці з адресою ЗУАДК та короткими даними про діяльність цієї установи.

Кожний працівник федерального Уряду, чи член збройних сил, є зобов'язаний якийсь відсоток із своєї платні жертвувати на збіркову кампанію. ЗУАДК закликає всіх українців, що працюють у Федеральних установах деклярувати свої пожертви на цілі ЗУАДК, тим більше тепер коли фінансові потреби ЗУАДК збільшилися з допомогою братам й сестрам в Україні, Польщі, Румунії, Бразилії, Арґентині, як також пожертви дисидентам, які відвідують Америку.

Це саме відноситься і до працівників приватної індустрії, які можуть деклярувати свої пожертви через „United Way". Тому ЗУАДК прохає всіх українських працівників приватної індустрії, виповнюючи формулярі під рубрикою „Донор Опшен" подати адресу United Ukrainian American Relief Committee, Inc. 1321 W. Lindley Ave, Philadelphia Pa. 19141.

Першого „воєнного злочинця" в Австралії поранено

Аделяйда, Австралія. — Як інформує німецьке пресове аґентство з Австралії, там був таємничо поранений 74-літній українець Іван Полюхович, який мав бути обвинувачений в першому австралійському процесі проти воєнних злочинців з часів нацистського панування в Німеччині, у Другій світовій війні. І. Полюховича найдено близько його хати в Аделяйді із раною від пістолі в грудях. Біля нього знайдено пістолю і три патрони. Раненому не грозить смерть, але початок процесу мусіли відкласти до кінця серпня. Розглядають також чи І. Полюхович хотів себе вбити, чи хтось намагався його вбити.

В січні цього року австралійський суд розпочав доходження проти Полюкохича, який нібито мав замордувати в Україні між 1941 і 1943 роком 24 особи, а був причетний також до убивства 850 осіб, в більшості жидів. Як відомо, Центр Сімона Візенталя подав австалійському урядові понад 200 імен повоєнних іміґрантів, які мали б доконати воєнні злочини. На цій підставі має відбутися в Австралії 12 процесів.

Німецька преса подає, що речник С. Візенталя в Єрусалимі, Зуров, подав до відома австралійського радіо Ей-Бі-Сі, що процес проти Полюховича мусить відбутися за всяку ціну з уваги на його „педагогічне значення". І. Полюхович досі не зайняв становища до оскарження, але вніс до суду протест, щодо правильности цілої справи.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. — Тут старанням Відділу УАКРади в неділю, 23-го вересня, відбудеться традиційний Український День. В програмі — мистецькі виступи вокального ансамблю „Промінь" й танцювальної групи з Олбані, виставки, льотерія та смачні українські страви. Початок імпрези о год. 12-ій дня. Вступ — один доляр від особи.

Дрогобичани будуть мати зустріч

Філядельфія. — Управа Центрального Комітету Дрогобиччини, землі Івана Франка, запрошує всіх колишніх мешканців Дрогобича й околиці до участи в зустрічі-з'їзді, що відбудеться в суботу, 22-го вересня, в залі української католицької церкви Пречистої Діви Марії, 1204 Веллі рд., у Філядельфії. Початок зустрічі год. 11-та перед полуднем.

На порядку денному буде вислухання інформаційної доповіді члена комітету будови пам'ятника Тарасові Шевченкові в Дрогобичі Миколи Куйдича, справа видання четвертого тому реґіонального збірника про Дрогобиччину, намічення дати XI З'їзду Дрогобичан та плянування поїздки делеґації до Дрогобича на посвячення пам'ятника Т. Шевченкові 1991 року. До участи в зустрічі запрошує Управа: Степан Гавриш, голова, мґр Зірка Колінко-Мисько, секретар.

Дивізійники знову зустрічаються у Лігайтоні

Лігайтон, Па. — У суботу, 22-го вересня ц.р., тут на Оселі ім. Олега Ольжича знову зустрінуться дивізійники з їхніми приятелями та родинами на традиційному печенні бараболі. Зустріч цю, як і попередніми роками, влаштовують Станиці Братства Дивізійників колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНА у Лігайтоні та Філядельфії, Па. Господарем цієї імпрези є Орест Грабик — голова Станиці Дивізійників у Лігайтоні.

Пополуднева програма розпічнеться о год. 2-ій традиційним печенням бараболі, яким щорічно займається Євген Михайлів, а в мистецькій частині цього пополудня виступить танцювально-розваговий ансамбль „Казка" з МекАду, хореографом і мистецьким керівником якого є Галя Козак. Завдяки їхнім успішним виступам на українських і американських імпрезах — цей ансамбль з року в рік зростає на своїй популярності.

Головною атракцією забави, що розпічнеться о год. 9-ій вечора, буде відома оркестра Богдана Гірняка, популярно званого „Няком", і аранжування забави Мирославом Прончаком. Сподіватись можна, що вже традиційно оркестра і аранжер — створять на забаві милий і безжурний настрій. Цього ж вечора — гарні несподіванки і добірний буфет стараннями місцевих жінок.

За інформаціями в справі нічлігу слід телефонувати до голови Оселі Степана Селешка: (215) 377-4621.

МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ, організація, яка слідкує за здійсненням прав людини в цілому світі, подала до відома, що Китай впродовж цього року покарав смертю 500 осіб. Згідно з твердженням МА, ці виконання судових смертних вироків було здійснено через розстріл після того, як суди отримали розпорядження „вичистити злочинства", зокрема в Пекіні, де мають цього місяця розпочатися Всеазійські ігрища.

АПАРАТ КПУ ЗМЕНШИТЬСЯ

Київ (ІЦР). — Тут у вівторок, 11-го вересня, у пресовому центрі ЦК КПУ кореспондентів масової інформації повідомили, що до кінця цього року штати обласних, міських та районних комітетів КПУ будуть зменшені до 40 відсотків, а штат ЦК КПУ до 45 відсотків. Таким чином, близько 6,000 відповідальних і коло 4,000 технічних працівників партійних комітетів залишаться без праці.

Водночас будуть зліквідовані такі марксистсько-ленінські центри як Будинок політпросвіти ЦК КПУ, міжреспубліканська філія Інституту наукового атеїзму, університети марксизму-ленінізму, деякі відділи ЦК КПУ, в тому числі оборонної промисловости, національних відносин, державно-правовий тощо. Будуть реорганізовані одеська та київська партійні школи, плянується ліквідація міських комітетів КПУ в обласних центрах.

З Києва також повідомляють, що Президія Верховної Ради України 12-го вересня ухвалила рішення про заборону проведення будь-яких масових акцій в радіусі одного кілометра від будинку Верховної Ради під час другої сесії українського парляменту, яка розпочне свою працю 1-го жовтня.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА В ДІТРОЙТІ

Воррен, Миш. — Тут в ґалерії „Еко", Раон та 11-та миля, від 14-го до 30-го вересня триватиме виставка графіки і кераміки відомих мистців Слави Ґеруляк з Ню Йорку й Олександра Хиляка з Польщі.

Посадники Москви і Ленінграду пропонують не святкувати день Жовтневої революції

Москва. — Посадник Москви Гавриїл Попов і посадник Ленінграду Анатолій Собчак звернулися до своїх колеґ з російських міст з пропозицією не святкувати в цьому році 7-ме листопада, тобто річницю большевицького перевороту. З такою ж пропозицією Г. Попов і А. Собчак звернулися до генерального секретаря і президента Міхаїла Ґорбачова.

„Ми дуже добре розуміємо, — сказано у спільній заяві посадників двох міст, що традиційне святкування і традиційне прикрашування советських міст на сьомого листопада недоречні... Сьогоднішнє становище, криза в економіці, труднощі зі збиранням урожаю, дефіцит і черги — все це само собою виключає підстави, щоб веселитися".

Останнім часом у Москві, Ленінграді, Волгограді, Тулі, Архангельську та інших містах Советського Союзу спостерігаються перебої з хлібом — вперше від початку 60-их років. Хоч у цьому році в СССР вирощено чудовий врожай, але брак бензини, погана якість доріг, застаріла збиральна техніка та інші причини не дозволять зібрати без втрат весь врожай.

Приводу для святкування нема — до такого висновку прийшли посадники Москви і Ленінграду. У зверненні до Ґорбачова вони запропонували обмежитися проведенням у Москві військової паради.

Попов і Собчак закликали „всі політичні партії — як ті, що підтримують Жовтневу революцію, так і ті, що категорично осуджують її, відмовитися від проведення 6-8-го листопада будь-яких політичних заходів". Вони заявили, що треба вирішити, чи взагалі залишиться день 7-го листопада загальнонаціональним святом.

У СВІТІ

ЧОТИРИ КРАЇНИ ПОДАЛИ до відома, що у вівторок, 11-го вересня, видали зарядження своїм дипломатам виїхати з Іраком окупованого Кувайту. Швайцарія наказала своїм двом останнім дипломатам залишити Кувайт з уваги на зростаюче безправ'я та грабежі, зокрема громадянами азійських країн, які шукають за харчами. Греція своїм двом дипломатам видала такий же наказ з уваги на брак харчів і води в приміщеннях амбасади, а Австрія та Банґлядеш не подали причин свого рішення.

КОЛИШНІЙ КУБИНСЬКИЙ службовець, що ще до недавна був учасником переговорів зі Советським Союзом, заявив, що перехід Москви на економіку вільного ринку та передбачене зменшення допомоги Кубі буде катастрофальним для економіки цього острова впродовж півтора року, хіба що президент Фідель Кастро введе драстичні зміни. Рамон Ґонзалєс Варґа, колишній заступник секретаря Советсько-кубинської ради для взаємної економічної допомоги в Москві до часу його втечі до ЗСА минулого липня, сказав що Москва вже зліквідувала одне з найбільш критичних запотребувань Куби — постачання нафти, бо на світовому ринку СССР за неї може отримати тверду валюту, а Куба платила цукровою тростиною.

У ПАКІСТАНІ військом підтримуваний уряд подав додаткові оскарження хабарництва проти Беназір Бгутто, колишньої прем'єр-міністра країни, що її недавно насильно звільнено з цього посту. Б. Бгутто оцінює ці нові оскарження, як політичну пімсту проти неї особисто. Ці оскарження внесено до спеціяльного одноособового суду в столиці пакістанської провінції Пуджаб, що його назначив теперішній тимчасовий уряд для розправ і для дискваліфікації кандидатів ще перед назначеними на 24-го жовтня крайовими виборами. Б. Бгутто має в пляні змагатися бодай за чотири місяці до 217-членної Національної асамблеї, нижчої законодавчої палати парляменту.

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДЕНТИ та їхні викладачі підтвердили у середу, 12-го вересня, що в Китаї звільнено з 13-ти місячного ув'язнення студентського провідника, що його оскаржено в зорганізуванні продемократичних демонстрацій у червні минулого року. Янг Тао, який брав активну участь у мирних студентських маніфестаціях, що їх так брутально було здушено військом і танками, був звільнений з ув'язнення, що його продовж 13-ти місяців відбував у головній тюрмі Китаю призначеній для політичних в'язнів.

У СЕРЕДУ, 12-го ВЕРЕСНЯ, президент Філіппін Коразон Акіно видала наказ про припинення військової офензиви проти комуністичних повстанців у Манілі та трьох провінціях, що були дуже пошкоджені сильними землетрусами минулого липня. Цей наказ дано в той час, як представники уряду, війська та приватних організацій обговорювали можливості закінчення 20-літньої боротьби з комуністичними повстанцями. Сенатор Віґберто Танада, член мирового комітету, сказав, що припинення боєвих дій супроти комуністичних повстанців було подумане, як „жест довір'я" зі сторони уряду, який справді має щирі наміри вести переговори в справі пеереминр'я.

РАДА БЕЗПЕКИ ООН ДОЗВОЛИТЬ НА ДОСТАВУ ХАРЧІВ ДО ІРАКУ

Ню Йорк. — На позачерговому засіданні Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, яке відбулося у вечірніх годинах 13-го вересня, Рада Безпеки тієї організації прийняла голосами 13 проти двох постанову про частинну доставу харчів і медикаментів до Іраку, якщо тамошній уряд президента-диктатора Саддама Гуссейна погодиться, щоб розподіл харчів відбувався під стислою контролею ООН і допомогою інших міжнародних організацій, зокрема Червоного Хреста та інших.

Плян був схвалений п'ятьма постійними членами Ради Безпеки — З'єднаними Стейтами Америки, Советським Союзом, Великобританією, Францією, Китайською Народною Республікою — після вислухання звідомлень гуманітарної комісії ООН, представників Червоного Хреста та наочних свідків, які підтвердили, що С. Гуссейн дбає тільки про своїх прихильників, армію, державну службу безпеки, поліцію і прихильників з його власної політичної партії, але народ в загальному в Іраку і Кувайті голодує.

Якщо Ірак дасть свою згоду, щоб кораблі з познакою ООН чи Червоного Хреста причалювали до іракських чи кувайтських портів, або літаки приземлювались на тамошніх летовищах, гуманітарна комісія ООН розпрацює докладний плян доставки. Ця ж комісія готова навіть підписати з урядом Іраку відповідний договір, щоб в майбутньому оминути всяких непорозумінь між розпридільчими комісіями і режимом Гуссейна. Рада Безпеки категорично не погодилася, щоб до цього розподілу вмішувався уряд Іраку, який, як вже було сказано, готовий скерувати допомогу в цілком іншому напрямі.

Рада Безпеки ООН плянує також встановити нагляд чи в будь-якій частині Іраку чи Кувайту існують познаки голоду, небезпечних епідемічних хворіб тощо, щоб своєчасно втрутитись і допомогти тим людям в першу чергу.

Комуністична Куба і Ємен голосували проти цієї постанови арґументуючи, що 15-членська Рада Безпеки взагалі не має права встановляти жодних обмежень, якщо йдеться про харчові продукти і медицину, бо ті обмеження, на думку кубинських дипломатів, є антигуманними. Представник ЗСА Томас Р. Пікерінґ назвав ухвалу ООН справедливою. Без обмежень Ради Безпеки була б порушена первісна резолюція про встановлення економічного ембарґа. Тепер ембарґо, у випадку крайньої потреби, може бути злібералізоване, але без втручання уряду С. Гуссейна.

Деякі політичні спостерігачі кажуть, що нова постанова Ради Безпеки була прийнята під тиском змінних обставин і згоди іранського уряду на доставу харчів і медикаментів, в заміну за оливу, звільнення полонених і виведення іракських військ із захоплених у війні земель Ірану. Дипломати з азійських країн, зокрема з Філіппін, Срі Лянки й Індії заявили в ООН, що режим Гуссейна заявив дипломатам і допоміжньому персоналові, що він припиняє доставу харчів, питної води і медицини для їхніх громадян. Всі ці речі від тепер повинні доставити їм їхні уряди. Це, очевидно, вказує, що ситуація в Іраку на відтинку харчів є дуже поганою, заявили ці ж дипломати.

Можливо і тому, режим С. Гуссейна поспішно заперечив поголоски, що Ірак переведе цілий ряд терористичних атак на американські інсталяції на Близькому Сході, щоб ще більше не погіршувати ситуації. Зі свого боку президент ЗСА Джордж Буш заявив, що всякі терористичні акти його уряд розглядатиме, як виступ Іраку проти ЗСА і за це відповідатиме уряд Гуссейна.

В АМЕРИЦІ

ЗАНЕПОКОЄНИЙ ЗРОСТАННЯМ злочинности в Ню Йорку, губернатор стейту Маріо Квомо звернувся до посадника міста Дейвида Дінкінса з закликом негайного збільшення кількости поліціянтів на вулицях міста на додаткових 5,000. Посадник Ню Йорку вже не раз жалівся на бюджетний дефіцит, який не дозволяє місту збільшити кількість охоронців порядку. Та й цього разу, виступаючи перед журналістами у Вашінґтоні Д. Дінкінс сказав, що перед прийняттям будь-якого рішення повинен порадитися з комішенером поліції Лі Бравном. Як пише „Ню Йорк Пост", поки Дінкінс розмовляв з журналістами, в Ню Йорку були вбиті наступні три особи.

ДЛЯ БОРОТЬБИ З НАРКОМАНІЄЮ, яка загрожує американським підліткам, були виготовлені фірмою Шертест спеціяльні розприскувачі. Минулого місяця розприскувачі під назвю „Драґ Алерт" вже можна було набути в крамницях за 49.95 доляра. Але реклямa нового засобу боротьби з наркоманією натрапила на важливі перешкоди. Телевізійні станції відмовилися демонструвати рекляму, почалися дискусії та суперечки навкруги людських прав на приватне життя і т.д. Принцип роботи розприскувачів дуже простий: батьки можуть встановити наявність наркотиків у кімнаті своєї дитини, розприскавши відповідну хемікалію на паперовий клаптик, який змінить барву, як лякмусовий папір. Два розприскувачі призначені на виявлення маріхуани, а один — на кокаїну. „Охоронці" прав дитини вважають, що батьки не мають права „шпиґувати" за своїми дітьми, але про небезпеку наркотиків, що знищили життя багатьох американських родин, вони не турбуються.

ВЧЕНІ З КАЛІФОРНІЙСЬКОГО університету в Сан Франсіско, університету Єйл та вчені з Данії досягли великих успіхів у дослідженні причин та способів запобігання діябету. Вони прийшли до висновку, що ензим, який відіграє головну ролю в розвитку найтяжчих форм діябету відповідає ензимові в мозку 64К. Це досягнення дає змогу шляхом звичайного тесту визначити небезпеку розвитку діябету типу-1 на багато років раніше виявлення симптомів захворювання. Попереднє виявлення загрози розвитку діябету дає можливість превентивної терапії.

НАЙАҐРЕСИВНІШИЙ КРИТИК М. Беррі, кандидатка на посадника Вашінґтону Шарон Претт Діксон, перемогла чотирьох суперників від Демократичної партії. Тепер її залишилося перемогти киндидата Республіканської партії, колишнього шефа поліції міста Моріса Тирнера. В місті, яке нараховує 90 відсотків зареєстрованих виборців-демократів, шанси Діксон на цілковиту перемогу немалі. Неґритянський провідник Джессі Джексон вперше в своєму житті став кандидатом від Демократичної партії на символічну посаду кулюарного сенатора, де він зможе надалі вести „лоббі".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Новий шкільний рік

Після Дня Праці першого понеділка місяця вересня — зараз у вівторок чи кілька днів пізніше починається в Америці новий шкільний рік у всіх народних, публічних і приватних, як також середніх школах. Малята, які вперше переступають поріг шкільного будинку і шкільної кляси — звичайно до кінця свого життя, запам'ятають той для них важливий момент. Живемо в такому часі, що не треба вже пояснювати, що освіта потрібна кожній людині, — що освіта є передумовою здобуття собі пошани та отримання кращої заробіткової праці. Одним з поважних неґативів сучасної дійсности в Америці — це явище численних втікачів із школи, це т.з. дропавти, які своєю нехіттю до шкільної науки виявляють погану рису своєї вдачі.

Проблема шкільництва тісно пов'язана з проблемою піднесення себе на вищий соціяльний щабель. З цією проблемою в'яжеться преважлива проблема всіх чужонаціональних поселенців в Америці — збереження своєї національної особовости чи її затрата. Головним засобом, чи — скажімо — передумовою збереження вірности національного „я" предків і батьків — є рідна мова. Гарний своїм змістом і технічним оформленням журнал „Рідна Школа", який існує 26 років і тепер появляється тільки тричі річно, під редакцією д-ра Євгена Федоренка, раз-у-раз пригадує гаслами і світлинами на титуловій сторінці та окремими статтями — важливість знання української мови. Давно минулося явище так званих калакутів на Холмщині: осіб, які почували себе українцями, але говорили вже тільки польською мовою. На превеликий жаль — найбільшою болячкою української діяспори є її поступове корчення, бо англійська мова витискає мову українську — не тільки у дітей пластунів, чи сумівців, але й самих колишніх пластунів чи сумівців. У домівках Пласту чи СУМА говорять по-українськи, коли вийдуть на вулицю розмовляють по-англійськи.

Українське шкільництво в Америці — бідне. Існують школи при церквах та в системі Шкільної Ради при УККА. Рекомендується посилати дітей і молодь до приватних шкіл тому, що там краща дисципліна, вищий рівень навчання, краща атмосфера. В цих українських приватних школах збережена молитва, яка прогнана із шкіл прилюдних, міських або стейтових. Українські школи втішаються добрим іменем і дуже прикро, бо — соромно, що українські батьки цього не знають. Але досвід доказав, що школа не навчить вихованців української мови. Треба підтримати курси українознавства. Треба признати добру волю і добре діло вчителів і вчительок. Але найбільша відповідальність — на батьках. Коли батьки не дають своїм дітям прикладу пієтизму до української мови, — коли батьки не впоюють у них зрозуміння конечности зберегти українську мову нарівні з англійською — не поможе найкращий вчитель.

Новий шкільний рік повинен розпочинатися радісним акордом. Перешкоджує цьому факт, що американська освітня система погана, так само як і погана є система судочинства й опіки над здоров'ям. Надмірне, просто фанатичне захоплення спортом відсуває на задній плян журбу за формування характеру й світогляду шкільних вихованців. Не вчать географії, не вчать нічого з антики, фаворизують учнів не за поступ у науці, а за успіхи у спорті. Не стежать теж за малятами у народних школах. Нема потрібної співпраці між вчителями й батьками. Тому чуємо нарікання батьків і нарікання вчителів, а терпить на цьому — дитина. Ясно, що воно погано відбивається на цій для нас, українців, найболючішій справі, якою є зберігання рідної мови. Знання мови є обов'язковою передумовою знання культури — доступу до здобутків рідної науки, літератури, мистецтва. Незнання історії й літератури українського народу доводить дітей і молодь до легковаження того, що українське та звеличування всього, що американське. Це саме процес винародовлювання.

Хотілось би, щоб початок цьогорічного нового шкільного року наводив оптимістичні думки. Не вільно тратити віру у власні сили. Апелюймо до батьків, щоб взяли собі до серця заклики „Рідної Школи", що рідна мова є скарбом, якого не вільно позбуватися — з опортунізму, байдужности чи будь-якої іншої причини. Коли в Україні незрячі маси прокинулися із сну — не вільно нам у вільному світі зрікатися свого українського „я".

Володимир Левенець

ЧОМУ У ЛЬВОВІ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ В. ДРОЗДА?

Під таким інтригуючим заголовком газета „Московскіє Новості" надрукувала у числі з 9-го вересня листа Юрія Трібіцова, кандидата історичних наук, старшого викладача Кемеровського державного університету, читача газети „Правда", людини добре познайомленої із ситуацією в західніх областях України, як це він сам пише.

Трібіцов, який побував з групою студентів у Львові, помітив у центрі міста великий плякат свині, над якою виднів напис „Правда", а внизу другий напис українською мовою: „Хто підпишеться на передплату цієї брехунки, той стане моїм братом". Рядом з плякатом прикріплена замітка кореспондента „Правди" В. Дрозда про ситуацію на Львівщині, наскрізь неґативна, брехлива, ображуюча і несумісна з журналістичною етикою.

Місцеві львівські газети „Молода Галичина" і „За Вільну Україну" дали погану оцінку роботи В. Дрозда. Особливо вони критикували його оцінку теперішньої ситуації на Львівщині і в західніх областях України взагалі з підкресленням, що Верховна Рада Львівської области домагається ліквідації кореспонденційного пункту „Правди", а газета в свою чергу звернулася зі скаргою до прокуратури СССР.

Автор листа запитує: де шукати причини конфлікту? Намагаючись знайти правду, він пише, що все нібито почалося від приєднання Галичини до решти території України і СССР осінню 1939 року. Спочатку нову частину „Совєтської України" прочищували від націоналізму органи НКВД, потім це саме робили з галичанами гітлерівці: від 1944 року ця частина України була бочкою пороху. Тут діяли „бандерівські банди", як їх називала офіційно совєтська пропаґанда, але коли минулися застійні часи населення повернулося до первісної назви Української Повстанської Армії і почало шанувати тих, які загинули в боротьбі з большевизмом. Хіба треба дивуватися, запитує Трібіцов, — що в цьому краю, як тільки послабли застійні режими, розгорілися нові пристрасті і почали діяти політичні угрупування та громадські організації, позиції апарату КПСС і самої Компартії поважно захиталися в Західній Україні. На Львівщині й інших областях у виборах перемогли опозиційні до КПСС сили. Здавалось би, що керівництву КПСС треба було вивчити ситуацію і зберегти свої позиції шляхом вивчення місцевої змінної ситуації. „Я знаю комуністів Львівщини, — пише Трібіцов, — які чекали власне на таку лінію зі сторони керівництва КПСС".

Але, як показала практика, „Правда" воліла піти іншим шляхом. Вона намагається розкрити і натаврувати місцевих „екстремістів" і „націоналістів" методами не надто далекого традиційного стилю минулих днів. В. Дрозд один з прихильників такої застійної „манери", каже автор листа і додає, що так, в нього є свої прихильники — старшини совєтської армії, люди, які за режиму Брежнєва займали командні пости та інші. Але чи вони творять більшість галичан. Трібіцов також засуджує статтю В. Дрозда, опублікованy в „Правді" з 4-го серпня, у якій він, бажаючи помститись на теперішньому львівському керівництві, „аналізує" теперішню ситуацію в Галичині і перестерігає перед „екстремістами", які хочуть відірвати Україну від СССР і створити свою „націоналістичну державу". У висліді цієї „аналізи" Дрозда, в газеті „За Вільну Галичину" появився відкритий лист до газети „Правда" (число з 10-го серпня), у якій В. Дрозда називається доносщиком і автором пашквільних статтей, який зумисно перекручує факти, щоб тільки приподобатись хлібодавцям. Стаття Дрозда п.з. „Якої України їм хочеться", мабуть, таки була зумисно написана у злобі і для того, щоб ще більше піднести політичну температуру в українській спільноті, прихильній до Народного Руху України.

Від помилок чи зумисних вихваток ніхто не забезпечений — ні людина, ні газета, ні політична партія. За такі помилки приходиться скоріше чи пізніше розраховуватися зі спільнотою, серед якої живеш і працюєш. Розумні люди з помилок вчаться і стараються більше їх не повторяти, — пише в кінці свого листа Ю. Трібіцов.

На жаль, дроздів в Україні не бракує. Їх комуністичний режим використовує для виконування різних цілей, включно до ведення пропаґандивної кампанії і обливання брудом Руху, новопосталих політичних партій, культурних установ, молодечих організацій, релігійних громад тощо. Вони (дрозди) виконують там в Україні юдину роботу, ширять баламутство, допомагають КҐБ розкривати „українських буржуазних націоналістів", зупиняють корисний розвиток відродження України, фальшують історичну правду і для них не повинно бути місця серед українського народу. Для національно свідомих українців не треба жодного пояснення, якої вони України хочуть. Проголошена історично-правними актами і скроплена кров'ю найкращих синів і дочок самостійна соборна і незалежна держава, все буде й залишиться найвищим ідеалом і цей ідеал є бездискусійною справою.

З цієї точки погляду треба розглядати всякі „антинаціоналістичні" писання совєтських пропаґандистів в Україні, до яких, без сумніву, належить і кореспондент „Правди" В. Дрозд.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про телефонічний стовп і комп'ютер

Перебуваючи в Україні, ми вже звикли бачити різні черги людей, що стояли перед крамницями з харчами, перед ресторанами, до трамваїв та для здобуття сиґаретів, чи алькоголю. Але довга черга на пошті таки нас здивувала. Чи можливе, щоб люди так терпеливо чекали купити марки? Ні, як нам вияснили, це ті, які вже перед кількома днями замовили телефонічну розмову із „заграницею" дістали визначений день і тепер чекають на получення. Кожного дня допускають лише тридцять осіб, а інші мусять далі чекати...

Так, телефонічні получення в Україні стоять далі ще на рівні з-перед півсторіччя і нам, які привикли, що без телефону не можна жити навіть кілька годин, це видається незрозумілим і неправдоподібним, коли телефонічне получення наприклад, із ЗСА це квестія великого щастя і ще більшої терпеливости. Пробуючи свого щастя ми старалися дістати получення між ЗСА і Львовом протягом кількох годин, щоб щоп'ять хвилин діставати відповідь телефоністки, що всі лінії зайняті і вкінці... втратили терпеливість. А наша добра знайома, перебуваючи у Львові, чекала шість днів на телефонічну розмову з Канадою. Але що ж це значить шість днів, коли похресник-львів'янин чекає на інсталяцію телефону у своїй хаті вже п'ять років? Може колись дочекається, якщо живе у відповідній частині міста. Бо, як читаємо в репортажі про відносини у Совєтському Союзі американська журналістка, жінка яка звернулася до уряду, щоб заінсталювати вдома телефон дістала відповідь, що це можливе коли... постарається про телефонічний стовп, дроти і все інше знаряддя потрібне для телефонічної лінії.

Чи можна, отже, у таких обставинах, коли получення світу зі Львовом мусить іти через Москву і Київ думати про міжнародні торговельні зв'язки та про розбудову так потрібної фінансової бази і припливу твердої валюти в Україну?

Для таких міжнародних зв'язків сьогодні необхідні вже не лише телефонічні скорі получення, але телефакс, комп'ютер та всі інші модерні та самозрозумілі для Заходу технічні споруди. До того навіть не вистачить їх мати, але треба також знати, як ними орудувати, які технічні засоби потрібні для їхнього справного використання і як їх направити, коли зайде потреба. Добре було б також розумно тими новими засобами господарити та ними обмінюватись, а це не завжди діється.

Ось на відвідинах двох редакцій головних тепер газет у Львові ми зі здивуванням побачили, що там брак не лише комп'ютерів, але навіть машинок до писання і більшість матеріялу редакторів писана „як колись", ручно. А у Львові вже напевно стоїть не один комп'ютер, що його привезено зі Заходу.

Тому треба добре дбати, щоб усі ці комп'ютери, зіракси та інші засоби, для нас на Заході самозрозумілі, ішли в Україну впарі із поясненнями, потрібними додатками та вишколом тих, які мають їх уживати. Бо чи це принесе користь як вони не будуть належно використані, або будуть стояти облогом тому, що бракує якийсь порошок або шрубка?

Майже кожного дня читаємо в американській пресі і чуємо в радіо чи телевізії заклики до нав'язання торговельних зв'язків з країнами Східньої Европи. Значить, так західньоевропейський, як американський торговельний світ є на це готовий і чекає лише доброї нагоди.

На цю нагоду чекає нетерпеливо Україна. Але сама охота не вистачає. Як довго проблемою є ще стовп для телефону і телефаксу, шлях до міжнародних зв'язків ще доволі далекий.

О-КА

Святослав Гординський

МІЖ ДІЙСНІСТЮ І ТРАҐІФАРСОЮ

II.

У статті Попика цитуються деякі документи повністю, і вони досить пікантні, варті щоб їх переповісти, наприклад, лист анонімa:

„Громадянине Глущенко!

„Я давно симпатизую Вам, щиро радію Вашому творчому здобутку. Ваш непересічний талант належить українському народові, до якого Ви невдовзі повернетесь. Тому вважаю за обов'язок звернути увагу на слідуюче:

„Ви приятелюєте з відомим еміґрантом В. Винниченком. Про стосунки з ним у Леванду, Марселі й тепер у Парижі відомо радвладі. Поки не пізно, я хочу порадити Вам негайно припинити контакти з Винниченком, звичайно, якщо Ви дійсно зацікавлені в поверненні до Радянського Союзу. І чим швидше припиниться це приятелювання, тим краще буде для здійснення Вашого задуму. Про цього листа нікому не розповідайте, окрім дружини.

Ваш щирий доброзичливець,

Париж, 12. 12. 35 р.".

Попик пише, що цей анонімний лист, як довело дослідження КҐБ, належить Винниченкові. Додам: це логічно, — Глущенко вибирався в Україну і боявся, що там його чіпатимуть за дружбу з Винниченком, тож сам попросив його написати такого „аноніма", щоб мати якусь посвідку про зірвання зв'язків „з ворогом радянської влади"!. До речі, того ж 1935 року влітку у своїй малярській подорожі до Італії я жив деякий час у Ніцці і там зовсім випадково зустрів Винниченка. В кафе над морем він розпитував мене про паризьке життя і наших мистців та при цій нагоді явно висловив свої побоювання з приводу задуманого виїзду Глущенка в Україну, — це ж було не цілого півроку після розстрілу в Києві 28 діячів української культури! Про те, що ці обави Винниченка не були даремні, свідчить — інший цитований Попиком документ з 1937 року — донос „цілком таємно" капітана держбезпеки Рахліса комісареві 2-го рангу Молчанову. Приводом до цього стала коротка поїздка Глущенка з Москви до Києва у зв'язку з його виставкою і доповідями про мистецьке життя Парижу й Берліну. Рахліс писав:

„За повідомлення 'Агафона' до Києва приїздив художник Глущенко, який конспіративно зв'язався з учасниками української національ-фашистської організації художників. Ці контакти прикривалися виставкою картин, яку він організував. 'Агафону' вдалося дізнатися про те, що українське фашистське підпілля через Глущенка підтримує зв'язок із закордонними українськими контрреволюційними групами. Під час розмов з учасниками підпілля Чечвянським і Божко, 'Агафон' отримав дані, що Глущенко є прямим агентом керівника ОУН Євгена Коновальця, який надав йому широкі повноваження.

„В Москві він зустрічався з українським фашистом Колядою, повинен налагодити контакти з російськими антирадянськими угрупованнями, а також із троцькістами.

„Вивчення контрреволюційних зв'язків Глущенка продовжуєм.

Капітан держбезпеки Рахліс".

Глущенка врятувало від розстрілу тільки те, що 'Агафон' одночасно змайстрував якусь іншу доносщицьку справу, фальшиву, за яку його розстріляно і не було кому проти Глущенка свідчити...

Короною шпигунських успіхів Глущенка Попик уважає той факт, що Глущенко рік перед аґресією Гітлера на СССР попередив Сталіна про те, що такий напад готується. Цю справді „клясичну" історію варт розповісти. Усе почалося, як пише Попик, з того, що 1939 року між Німеччиною і Совєтським Союзом підписано „торговельно-кредитну угоду" (так Попик називає змогу Сталіна з Гітлером на розбір Польщі і балтицьких країн), яка дала Гітлерові час приготовитися до війни. Згідно з цією угодою 1940 року влаштовано виставку німецького мистецтва в Москві, а в Берліні виставку совєтського народного мистецтва. Організацію її доручено Глущенкові, який студіював у Берліні в академії, знав мову і розумівся на справах виставок. Очевидно, при такій нагоді мистецтво було справою другорядною, на першому місці було доручення Глущенкові зробити „політичну розвідку серед німців і української еміґрації". Отож, виставка в Берліні пройшла з успіхом, останнього її дня прибув на неї сам міністер закордонних справ фон Ріббентроп, щоб передати організаторам виставки привіт від Гітлера, а Глущенкові — дорогоцінний дар самого фюрера — альбом репродукцій його малюнків. Гітлер, як відомо, був маляр-аматор навіть незлий, але банальних акварель з німецької архітектури в соцреалістичному стилі. Повернувшись до Москви, Глущенко передав через комісаріят внутрішніх справ цей альбом Сталінові, разом з листом, який Попик наводить цілістю. Лист повідомляє, що, не зважаючи на укладений договір про дружбу, уряд Німеччини готується до війни. Для цього „серед української еміґрації проводиться значна пропаґандистська робота, націоналісти призначаються на різні посади в Міністерстві закордонних справ, в армії, поліції та прикордонних військах під приводом підготови державних діячів для майбутньої Соборної України". Глущенко не подає ні одного прізвища з тих осіб на міністерських посадах, лиш мимоходом згадує розмову з директором Українського Наукового Інституту в Берліні проф. Зеноном Кузелею, який натякнув на те,

(Закінчення на стор. 3)

ВЕРХОВНИЙ СУД В МАНГЕТТЕНІ у відповідь на вимогу ізраїльської влади наказав припинити публікацію книжки колишнього аґента ізраїльської розвідки. 17,000 примірників книжки під назвою „Шляхом обману: руйнуючий внутрішній портрет Моссаду" вже були розвезені по крамницях і вівторок, 11-го вересня. Автор книги Віктор Островські, громадянин Канади та Ізраїля, працював для ізраїльської розвідки від 1984 до 1986 року. Тепер він переховується в Торонто. Як уже повідомлялось, онтарійський суд також заблокував публікацію книжки на вимогу влади Ізраїля, яка побоюється розкриття секретних інформацій про діяльність Моссаду. Деталі „небезпечної" для ізраїльської влади книжки ще невідомі. Екзекутивний директор видавництва Сейнт Мартін Томас МекКормак сказав, що домагатиметься леґалізації публікації.

Юрій Ганас

У ХВИЛЯХ СИНЬО-ЖОВТОЇ УКРАЇНИ

Впала завіса, збудився народ, Україна випростовує свій хребет. Часто тепер читаємо про ці унікальні процеси національного відродження в Україні. Засоби масової інформації передають про ці події основні відомості, зате бракує глибших коментарів чи аналіз, все те що накреслило б вагомість і докорінність тих великих змін.

З кінцем травня, я мав нагоду не лише спостерігати це пробудження в Києві і Львові, але також його особисто пережити. Хотів би, хоч у фрагментарний спосіб, поділитися своїми враженнями.

Київ, — каштани догоряють в м'якому травневому пополудні. Я прибув до своєї столиці, столиці кожного українця і українки, Києва що його віками спотворюють як „мать рускаго народу". Оглядаючи місто туристичним автобусом натрапляємо раптово на море синьо-жовтих прапорів коло будинку Верховної Ради при вулиці Кірова. Негайно висідаємо з автобуса і вливаємося в оту українську хвилю-стихію.

Тут незаперечна українська присутність, українська сила і рішучість. Між синьо-жовтими — майоріють козацькі стяги, малинові з хрестами, прапори червоночорні, навіть прапор української морської фльоти. Багато транспарантів з домаганням незалежної української держави, за вільну Україну, кличі: „Встань народе і не проспи ще раз свободи", „Не дайте знищити молоду Україну яничарам", чи „Хай живе КПРС на Чорнобильській АЕС". Коло майдану продають значки з тризубами і синьо-жовтими емблемами з написами „Самостійна Україна", „Борітеся — поборете", „За Україну, за честь і славу", „Воля або смерть", навіть по-російському: „Давайте, достойно уйдем!" Багато теж самовидавної літератури різних об'єднань з радикальними кличами і домаганнями. Всіх єднає мета вільної незалежної України, підтримка Демократичному Бльокові депутатів до Верховної Ради УССР, створення усіх пріоритетів суверенної держави, включно до заснування українських збройних сил. Як сказано в одному гаслі: „Молодь України повинна захищати рідну землю, а не кремлівські стіни".

Відбувається демонстрація організована Спілкою Незалежної Української Молоді (СНУМ), члени якої виступають в обороні своїх побратимів, що їх заарештовано за „зневагу Леніна", — вони демонстративно поклали дротяний вінок під його монумент і спалили його книжки. Промовляє мати Миколи Бердника, одного з ув'язнених хлопців. Говорить емоційно і це передається згуртованій молоді. „Ганьба КПУ", „Івашко-Чавшеску" скандують і хвиля рветься вперед. В очах іскри завзяття, в їхніх поставах залізне переконання. Яке хвилююче пережиття, яке відмінне від наших ритуальних демонстрацій з панахидами.

Виходять депутати; „Наших хлопців" з Демократичного Бльоку гуртом вітають кличами „Слава Україні", комуністів-депутатів стрічають свистом і вигуками „Ганьба". На сходах промовляє Дмитро Павличко, виходять Михайло Горинь і Вячеслав Чорновіл, Степан Хмара і Роман Іваничук і вітаються з нами. Котиться хвиля духовного піднесення. Обмінюємося значками Руху, адресами, виникають негайні побратимства. Що за надзвичайні індивідуальності. Орест зі своєю малолітньою дочкою приїхав зі Львова. Він займається українською символікою, має велику колекцію українських прапорів — включно з пошматованими — що повівали на різних демонстраціях. Його дружина пошила всі прапори, що лопотять на міських будинках у Львові. Валерій, Козак степової України з своїм невідлучним прапором в аванґарді, великий ентузіяст українського олімпійського руху. Із Закарпаття прибув Володимир, відданий пропонент українських збройних формацій. З такими друзями, то хоч „скачи в огонь чи воду". Такі напевно здобудуть незалежну Україну.

Львів — місто Лева, колиска українського національного пробудження. Тоді, коли в Києві ще проходить боротьба за українське обличчя, тут воно самозрозуміле і бездискусійне. На міському ратуші, на оперному театрі, на Високому Замку повівають синьо-жовті прапори. Написи на в'їздному шляху до міста зукраїнізовані, недавно переіменовано вул. Павлика Морозова на вул. Леся Курбаса. На головному бульварі міста, недалеко оперного театру, створено „острівець свободи". Тут, де має стояти пам'ятник Т. Шевченкові, постійні дискусії, мініятюрні мітинґи, продають літературу і значки, читають оголошення. Сюди прибувають з півдня і сходу України, щоб зачерпнути і напоїтися українською живучістю і вітальністю.

Не одне духовне піднесення пережив я у Львові. На недільній Богослужбі в Преображенській церкві спонтанно я відчув глибоке духовне з'єднання з усіми вірними. Під час „Конкурсу анекдот" в Хмельницькому парку щиро з'єднався сміхом з тисячним гуртом молодих, що безпощадно висміювали комуністичну систему, пережив припадкові зустрічі з львів'янами і львів'янками в музеях чи книгозбірнях; особливо пережив сполуку родинних зв'язків, родинного єдання. З першою хвилиною мого приїзду, я відчув що Львів є моїм рідним домом, моїм рідним містом.

(Закінчення на стор. 3)

БІЛИЙ ДІМ ТА КОНҐРЕС намагаються досягнути згоди у вирішенні проблем дефіциту федерального бюджету. Одною з найважливіших точок їх згоди стало питання підвищення податків, яке повинно зменшити дефіцит на 25 більйонів дол. Президент Джордж Буш висловив задоволення досягненим проґресом у переговорах Білого Дому та Конґресу, закликаючи законодавців створити до кінця цього місяця п'ятирічний плян зменшення дефіциту на 500 біл. дол.

У Філядельфії придбано фонди на Рух

К. Стеценко грає для гостей

У неділю, 15-го липня, відбулася в домі подружжя Наталки і Павла Масних біля Філядельфії, товариська зустріч, організована Комітетом Оборони Національних і людських прав України, який тепер діє як Комітет Сприяння Рухові.

Гості, які приїхали з різних міст, забавлялися коло басейну при смачнім буфеті. Приємною несподіванкою був виступ відомого українського скрипаля з Києва Кирила Стеценка, який чарував гостей музикою Брамса і Володимира Івасюка.

Гості пожертвували понад 1,000 дол. на Фонд Руху. Ці фонди будуть ужиті на закуплення комунікаційних систем для Руху.

Жертводавці: по 100 дол. Яра і Зенон Снилик, Рома і Орест Черник, Наталка і Юрко Попель, Ніля і Нестор Сендзік, Валентина і Богдан Новаківські, Уляна і Зенон Мазуркевич; по 50 дол.: Галина і Іван Одуляк, Марта і Борис Левицькі, Марта і Олександер Ценко, Ільона і Петро Шиприкевич, Лариса і Олекса Біланюк, Люба і Євген Лащик, Ірина Масна, Ліля і Петро Козіцькі; по45 дол. Андрій Міхняк; по25 дол.: Оксана Ванчицька, Оксана Гребака, Христя Пітерсон.

Н. Н

„Бренч 72"

Може дивно виглядає таке слово „бренч", але спробуйте, дорогенькі читачі, сказати, це слово на голос, видовжіть звук „е", протягніть через ніс і тоді негайно зрозумієте що йдеться про 72-ий Відділ Союзу Українок Америки, який сердечно запрошує вас на 28-ий з черги осінній равт, що відбудеться у вересні на Союзівці. Осінь на Союзівці є завжди гарна. Оселя відпочиває по літньому сезоні. Тишина. Часом буває навіть і затихо — тоді хочеться знову побачити людей, послухати музики.

Якраз, у такий час 72-ий Відділ СУА влаштовує традиційну осінню зустріч. 29-30-го вересня. Гості будуть мати змогу приїхати перед забавою по полудні, відпочити, відтак потанцювати, переночувати, а в неділю по полуденку виїхати до домів. Дороги правдоподібно не будуть переповнені, то ще й перед сумерком вони приїдуть до домів.

Отже до побачення на Союзівці. Ще раз коротенько повторюємо, що Равт відбудеться 29-30-го вересня. Коктейль– год.6:30, вечеря год. 7:30. По забаві гості можуть залишитися на Союзівці, а по полуденку від'їхати до домів. Оплата — 90 дол. за все. Вступ на забаву виключно — 25 дол.

Наші прихильники — під приємці: Бюро подорожей Кобаснюка, підприємства „Сурма", „Дельто" і „Арка" пожертвували гарні і цінні виграші. УНС і 72-ий Відділ СУА не лишилися позаду. Окремі жертводавці приготували інші виграші щоб потішити тих, що не виграли перших нагород.

За квитками слід телефонувати: (718)545-5752, Стелла Демі, (718) 726-6759 Анна Малан або (516) 798-3971 Ольга Кравець.

Грає оркестра Гірняка.

О. П

Добродійка, що вміла жертвувати

У п'ятницю, 20-го липня ц. р., тихо й непоказно, як це й було її звичаєм упродовж усього життя, відійшла від нас св. п. Анна Гачкевич, вдова по старшині УГА Осипові й мати теж поляглого в бою, старшини І УД УНА Богдана. Анна Гачкевич (нар. 18-го грудня 1898 року), за походженням — членка відомого в Галичині роду Баранів, — одна з наших останніх шляхетних жінок, що несли свідомо жертви на вівтарі батьківщини у двох світових війнах. У Першій зазнала вона втрати свого чоловіка, у Другій — единого сина.

Тітка Анна, як звали її свої й чужі, вирізнялася великодушністю, безкорисливістю й голубиним серцем. Діти під її доглядом як учительки й виховниці мали в ній матірню опіку, а дорослі в пошуках суспільної допомоги знаходили в ній сумлінну, співчутливу дорадницю. Її подруги, як Марія Донцова, Оксана Лятуринська, відчуваючи в Анни сестрине тепло, щиро горнулись до неї. Про добродійку Анну можна сказати, що вона жила менше для себе, ніж для інших, чи то близьких їй — як сестра її Ольга, син Богдан, синова Оксана, внучка Христя, чи й дальших — сотень знайомих, приятелів, рідних спільнот на зупинках її поселень. Ніколи вона не щадила свого часу, засобів, трудів, коли треба було послужити громаді. Всюди вирізнялась скромністю й відданою співпрацею. Більше про її життя і діяльність можна довідатися зі статті про Осипа Гачкевича (Збірник „Надбужанщини", т. І, 1986, ст. 782-784) і з новелі „Щастя за океаном" (Альманах „Канадійського Фармера", 1970, ст. 124-128), з головною особою тієї тихої героїні.

Анна Баран, абсольвентка Торговельної школи у Львові, одружилася зі своїм довголітнім другом, чотарем УГА Осипом Гачкевичем, 8-го лютого 1919 р. Воєнні події розлучили молоде подружжя, а вже 11-го березня того ж року Осип зазнав важкого поранення в бою й опинився в Тернопільському шпиталі. Його дружина Анна працювала тоді в харчовій управі Золочева й домоглася перевезення свого чоловіка на дальше лікування простреленого коліна і під її догляд в Золочеві. Після відходу на фронт і дальших постійних боїв з московськими займанцями Осип Гачкевич загинув у сутичці з большевицькою кіннотою під Вінницею 24-го квітня 1920 р.

Син Осипа й Анни Гачкевич, Богдан Осип (нар. 12 січня 1920 р.), пішов слідами свого батька — патріота й військовика, вбачаючи своє призначення в боротьбі проти Росії всіх видів за волю й незалежність України.

Після битви під Бродами старшина Богдан О. Гачкевич у складі Першої Дивізії УНА воював далі, проте в довкіллі Ґляйхенберґу в Австрії наступ совєтських військ оточив український відділ дивізії, де й у прориві поляг Богдан. Довго не знала мати про долю свого сина.

Працювала вона згодом виховницею української молоді в таборах переміщених осіб у Західній Німеччині в 1945-1949-их роках. Після десятиліть вимушеного навчання чужої молоді в корінній Польщі, виховувала Анна Гачкевич рідну дітвору з правдивою посвятою.

Переселившися до ЗСА, проживала вона при родині своєї внучки Христини — дочки Богдана й Оксани Гачкевичів у Вайтголі, Пенсильванія. Навіть похилий вік не припинив активної участи Анни у загально-громадському намаганні українських поселенців зберегти себе на чужині й нести далі прапор визвольно-національної ідеї, за яку віддали життя її чоловік і син.

Роман Кухар

У хвилях синьо-жовтої...

(Закінчення зі стор. 2)

В. Чорновіл після нарад Верховної Ради в Києві.

Зашків — мала місцевість недалеко Львова, де родився і виростав Євген Коновалець. Тут, 23-го травня, відбулися величаві святкування в його пам'ять. Вже при в'їзді до Зашкова повіває безліч синьо-жовтих прапорів, споряджено високу могилу недалеко церкви, з тризубом, прапорами і портретом провідника ОУН Є. Коновальця. Не буду описувати перебігу святкувань, лише згадаю з якою відданістю, з яким палаючим переконанням молоді дівчата і хлопці несли прапори і співали: „Ще не вмерла Україна". Тоді не треба було нічого пояснювати чи аналізувати. Україна живе, процес відродження вже не завернути, ми переможемо, тому що з нами і сила і слава і воля.

З такими словами прощав я киян, коли промовляв на одному мітинґу-вічу на площі Жовтневої революції перед своїм відлетом в Канаду. „Слава Україні" відгукнулись тисячі зібраних. Дійсно — слава!

Святкування в пам'ять Євгена Коновальця в Зашкові.

Між дійсністю...

(Закінчення зі стор 2)

що „війна не за горами". Головним арґументом на це Глущенко подає той факт, що згаданий інститут видав... „Німецько-український словник", де є також воєнні і летунські терміни!

Це все. Сталін у своїй мудрості чи глупоті не взяв до уваги Глущенкового сенсаційного попередження про те, що Гітлер готується будувати соборну Україну, й огірчений Глущенко, як пише Попик, надалі „повністю віддався улюбленій справі, ставши визначним майстром пензля".

От і маємо тут портрет одного українського інтеліґента у сталінській дійсності, — а подібних до нього було (і ще є) напевно тисячі, які мусіли пристосовуватися до визнаної тепер уже навіть самими комуністами, як злочинної, сталінської забріханої системи. Майбутній розгляд таких і подібних документів стане добрим матеріялом для з'ясування того, як виковувалася чи ломилася або пристосувалася українська людина в тому кошмарному чорторії, що був оздоблений вилитими з бронзи статуями колишніх богів, яких тепер сам народ скидає з їх високих п'єдесталів.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
МУЖА І БАТЬКА
бл. п. д-ра
ЮРІЯ КУШНІРА
будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
у суботу, дня 22-го вересня 1990 року
в українській католицькій церкві св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й. о год. 7:30 ранку
та при могилі Покійного на українському православному цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж. о год. 2-ій по пол.
Просимо про молитви:
дружина ВІРА
з донями ЛЕСЕЮ І МАРТОЮ

Велике Плем'я
„Лісові Чорти"
з невимовним жалем і смутком повідомляє пластових друзів і українську громаду, що дня 17-го серпня 1990 року несподівано від нас відійшов на Вічну Ватру на 55-му році життя наш член
пл. сен. інж.
ІГОР ЗУБЕНКО
Покійний займав провідні пости в Українському Пласті в Німеччині, нагороджений найвищими пластовими відзнаками й курінними почестями. Щирий патріот, видавець українських авторів у своєму видавництві в Мюнхені. Знавець і популяризатор сучасного українського мистецтва, добродій журналу „Пам'ятки України", один з організаторів першого фестивалю „Імпреза 89" в Івано-Франківську.
Похований в Мюнхені на кладовищі Вальдфрідгоф.
•
Опечаленій Дружині, Доням і Родині складаємо глибокі співчуття. В сороковий день смерти просимо про молитви за спокій Його душі
3-ій Курінь УПС і УСП „Лісові Чорти"

Пластунки збирають фонди на дітей Чорнобиля

Клівленд. — Пластунки з куреня „Буриверхи", які особливо активні в цьому місті, влаштовують в неділю, 30-го вересня окрему імпрезу, увесь дохід з якої призначений на лікування дітей Чорнобиля. Цим разом, це показ мережива і вишивки у пристосуванні до модерного одягу із збірки Ірини Радзикевич.

Показ відбудеться в часі обіду у готелі Гарлій, Роксейд ровд, о год. 1-ій по пол. Вступ від особи 25 дол.

Крім показу поділяться своїми враженнями із останніх відвідин України пл. сен. д-р Іван Захарій і адвокат пл. сен. Володимир Базарко.

„Мамина вишня" — в серці України

Українська фірма „Оріяна" повідомляє про випуск нової касетки п. з. „Мамина вишня" у виконанні Черкаського Ансамблю Пісні і Танцю з України.

Новий випуск касетки „Мамина вишня" пропонує слухачеві щось свіжого, промовистого.

Черкаський хор є чисто професійний. Деякі критики уважають його кращим від Київського хору ім. Г. Верьовки. На касетці слухач почує не тільки перлини українського народного співу (у супроводі оркестри), але й нові пісні ще не виконані на Заході. Одна з тих пісень, „Мамина вишня", це тепер найбільш популярна пісня в Україні. Вона є у жанрі таких пісень як „Рідна мати моя" чи „Степом, степом".

Інші пісні на касетці це: „Зоре моя вечірняя", „Віночок українських народних пісень", „Ой, устану я раненько", „Пісня про хліб", „Вийди, Грицю, на вулицю", „В ніч Івана Купала", „Дума про землю", „Гопак".

Касетки можна набути в українських крамницях або замовляти: The Trident Group Corporation, 1601 Warren Rd., Lakewood, Ohio 44107. Ціна касетки в Америці, 11,50 дол; в Канаді — 14 дол. (включно з коштом пересилки).

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,
ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ
якщо попередні рахунки
НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ!
Окремих листів у тій справі не будеться відписувати
ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

УКРАЇНСЬКІ МОЛОДІЖНІ АНСАМБЛІ З КАНАДИ — НА ЗЕМЛІ ПРЕДКІВ

Тріюмфальний похід українських молодіжних ансамблів з Канади вулицями Львова.

(світлив інж. Юрій Бланарович)

„Ще не зустрічала Україна такої представницької делеґації, як українські молодіжні ансамблі з Канади" — з великим захопленням пише преса про враження з концертів та перебування трьох молодіжних ансамблів „Аванґард", „Оріон", і „Левада" під керівництвом Василя Кардаша на Україні.

Київська молодіжна газета „Молода гвардія" у числі 151 за неділю, 5-го серпня, надрукувала велику статтю Ліни Майби про незабутні враження, всенародне свято, яким став приїзд українських молодіжних ансамблів на Україну.

220 канадців українського походження прибули в край батьків і дідів. Делеґацію, у складі якої були старші, молоді й діти; вчителі, лікарі, інженери, журналісти і бизнесмени, студенти і учні, очолив епископ української католицької церкви, Владика Торонто Ізидор Борецький.

Патріотично настроєних і залюблених в українське слово, пісню і музику, людей по всій Канаді віднайшов, зібрав разом та об'єднав у три молодіжні ансамблі досвідчений маестро Василь Кардаш. І ось вже майже п'ять років тішать, звеселяють, одухотворюють себе і слухачів Канади й Америки самодіяльні співаки й музики: духова оркестра „Аванґард", чоловічий та жіночий хори „Оріон" та „Левада".

„Треба було бачити тріюмфальний парад гостей у центрі Тернополя чи Львова, Івано-Франківська чи Коломиї, — пише Л. Майба. — Попереду маршували юні чарівні барабанщиці, мужні прапороносці, музиканти, вбрані в яскраво-блакитний одяг, дивовижно схожий на давній наш стрілецький стрій, з лискучими золотавими, яких ще не доводилося нам бачити, духовими інструментами; за ним — як маківки цвіли, у стилізованих національних строях, жінки, дівчата; замикали цю величаву мальовничу колону браві козаки у вишиванках і синіх шароварах з червоними широкими пасками".

Шанувальники народного мистецтва на Україні мали змогу вперше почути прекрасний ансамблевий спів і віртуозне виконання українських мелодій.

У Львівському державному театрі опери та балету імени Івана Франка відбулися два концерти. Авторка статті пише, що львів'ян важко чимось здивувати — „чимало нового, сміливого з'явилося останнім часом на видноколі їхньої культури" Але такого розкішного феєричного дійства вони досі не бачили, відразу три повноцінні художні осередки, як єдиний самобутній український театр пісні й музики.

Полонив серця слухачів неповторний ретертуар, у якому — духовна клясична музика Д. Бортнянського, М. Лисенка, С. Людкевича, М. Вербицького, улюблені народні пісні та сучасних українських авторів, патріотичні та історично-революційні твори. Відомі мелодії П. Майбороди, О. Білаша, А. Пашкевича, І. Поклада звучали у своєрідній обробці та щирому виконанні. Запалювали і підносили національний дух слухача пісні українського підпілля та УПА в ориґінальному аранжуванні Василя Кардаша. Очищали та облагороджували народні перлини: „Отче наш", „Богородице, діво", „Молитва за Україну". На кожен твір присутні в залі вставали і слухали стоячи, молодь аплодувала, а старші люди втирали хусточками очі.

Чудовими голосами і блискучим виконанням радували слухачів солісти Люба Мороз-Козак, Віктор Шевель, Ярослав Щур, Богдан Катулька та Йосип Гошуляк.

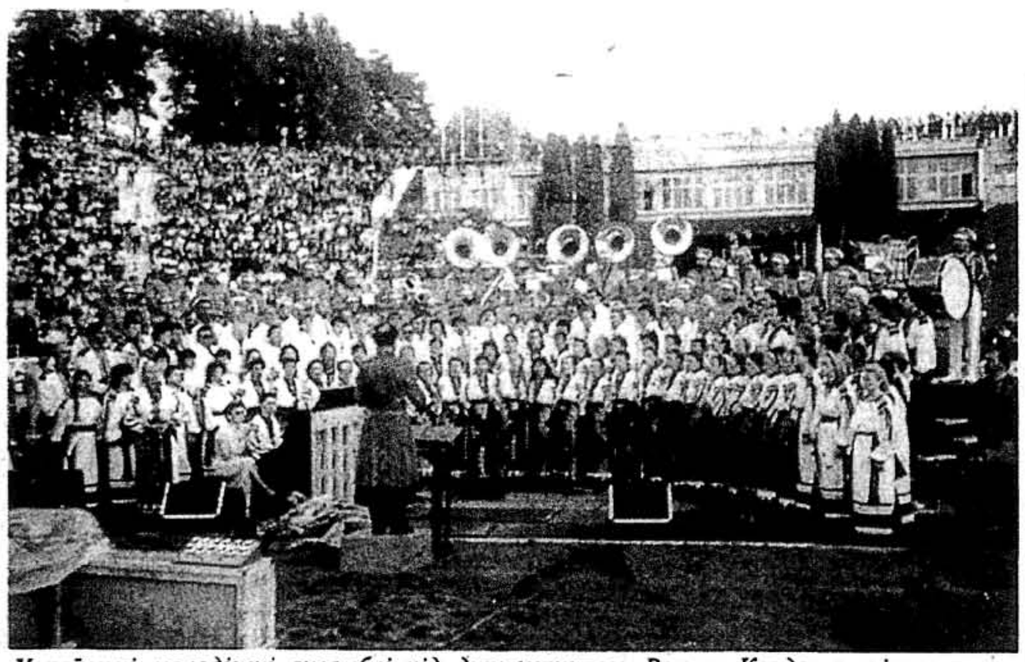
Це було „свято несказанної мистецької краси, зворушливих зустрічей і братання українців". На львівському стадіоні „Україна" були присутні майже 60,000 слухачів. В концерті взяли участь канадські й місцеві мистці. Перед початком виступили священики і Владика Ізидор Борецький. Він закликав усіх жити у злагоді й любові, бути однією родиною, єднатися у відновленні незалежної України. Він запевнив, що канадські українці прикладуть всіх зусиль, щоб допомогти своїм побратимам на Україні.

Особливу подяку в своїй статті Л. Майба складає невтомному хормейстрові, диригентові, композиторові, режисерові та педагогові Василю Кардашеві. „За те, що дав нам усім напитися джерельної краси, за те, що турботливо плекає в далекій країні рідні українські традиції і залучає молодь до світу прекрасного нашого мистецтва," — пише авторка.

Справді, Великого Маестро має Канада! Василь разом з дружиною Ларисою, вірним другом і майстерним стилізатором національного строю, впродовж двох десятиліть своєю плідною і невтомною творчою працею збагачують українську культуру.

Низький уклін їм за цю благородну місію!

Х. М.

Українські молодіжні ансамблі під диригентурою Василя Кардаша співають на стадіоні „Україна".

Маестро Василь Кардаш очолює похід ансамблів, 60-тисячна публіка на стадіоні вітає гостей.

Концерт у Львівському державному театрі опери та балету ім. І. Франка

Св. п. д-р Роман Дзядів

В неділю, 12-го серпня ц. р. помер від серцевої недуги у Квінсі визначний лікар і український громадянин д-р Роман Дзядів, проживши 79 років.

Як товариш за фахом і довголітній сусід д-ра Романа в ЗСА, хочу дещо написати про цю шляхотну і скромну людину з відходом його з цього світу.

Д-р Роман Дзядів народився в селі Підгайчики біля Перемишлян, Львівської области, 17 грудня 1910 року. В сім'ї було семеро дітей. Після закінчення народної школи у своєму селі Роман вчився у Головній Академічній гімназії у Львові, яку закінчив іспитом зрілости в 1930 р. Його кількалітні старання дістатися на медичний факультет Львівського університету не увінчалися успіхом через вороже ставлення поляків до українців у Львові. Врешті він вирішив студіювати медицину у Карловому університеті в Празі, де в тяжких матеріяльних умовах закінчив медичні студії в 1941 р. Це був воєнний час і він залишився в Празі, працюючи в чеських шпиталях як лікар аж до 1945 року.

Опісля д-р Дзядів працював лікарем в ДП таборовій лічниці в Ашафенбурґу, Західня Німеччина. В 1947 р. прибув до Америки, де відбув шпитальну практику в Ню Джерзі й Ню Йорку,і в 1950 р. отримав дозвіл на приватну практику. Після того почав спеціялізацію в радіології, а ставши радіологом, пішов на працю до Ветеранського шпиталю в Мартінсбурґу.

Від червня 1957 року почав працювати як радіолог у шпиталях Ню Йорку. У 1978 році перейшов на пенсію, осягнувши титул клінічного професора радіології.

Як професор престижної медичної школи, д-р Роман Дзядів залишив кільканадцять праць з радіології, друкованих у різних медичних журналах ЗСА. Він користувався пошаною у своїх колег-американців і студентів.

Д-р Роман Дзядів був членом українського лікарського Товариства Північної Америки, а також кількох американських лікарських асоціяцій, переважно з ділянки радіології.

У 1962 році він одружився з Ольгою Жарською, землячкою зі Львова, в якій знайшов добру товаришку життя. В 1972 р. подружжя Дзядови перенеслися з Бруклина до однієї з найкращих дільниць Квінсу, над океаном. Тут вони могли любуватися гарною природою, спокоєм і кращим повітрям. Однак у пок. Романа виникла серцева недуга, яка його не залишала до кінця життя. Незважаючи на затяжну хворобу він визначався добрим гумором, оптимізмом, веселим настроєм. Був він доброю, товариською, толерантною і скромною людиною й був загально шанований і люблений всіми, хто його знав.

Через свою недугу він не міг активно брати участи в нашому громадському житті, але цікавився ним до останніх днів життя, читаючи нашу пресу й жертвуючи щедро на громадські й церковні потреби.

Д-р Роман Дзядів залишив у смутку дружину Ольгу, відому пластову діячку, старшого брата Миколу в Джерзі Сити та двох молодших братів у Львові — Олексія і Йосифа, ближчу й дальшу родину в ЗСА і в Україні.

В середу, 15-го серпня, о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні П. Яреми відбулася Панахида, яку відслужив о. ігумен П. Пащак, а попрощав покійного від присутніх й українських лікарів д-р Осип Оришкевич. Похорон відбувся в четвер, 16-го серпня, о год. 9:30 ранку в церкві Св. Юра в Ню Йорку, звідки перевезено тлінні останки на православний цвинтар Св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку.

Осип Оришкевич